

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Інвестиційні фонди на ринку цінних паперів
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки Семеняки Вероніки Вікторівни
групи Ф-81

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на

відповідне джерело _____
(підпис)

Семеняка В.В.
(ініціали та прізвище студента)

Керівник _____
(посада, науковий ступінь)

_____ (підпис)

Котенко Н.В.
(ініціали, прізвище)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н.,
проф.

_____ Лариса

ГРИЦЕНКО

(підпис)

«02» травня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студентка групи Ф-81 інституту (центру) ННІ БІЕМ
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджено наказом по СумДУ № 0430-VI від «10» червня 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «20» червня 2022 р

Дата видачі завдання: «02» травня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Завдання прийнято до виконання «02» травня 2022 р. _____ Д.С.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

- Теоретичні аспекти інвестиційних фондів та ринків цінних паперів;
- Особливості інвестиційних фондів в аналізі об'єктів інвестування;
- Аналіз діяльності інвестиційних фондів на міжнародному ринку.

Дата видачі завдання: « _____ » _____ 20__ р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Завдання прийнято до виконання « ____ » _____ 20__ р. _____

Семеняка В.В.

(підпис)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:
Інвестиційні фонди на ринку цінних паперів
(назва кваліфікаційної роботи)
Семенякуа Вероніка Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Актуальність теми кваліфікаційної роботи Фондовий ринок це майданчик на якому інвестори забезпечують собі постійний пасивний дохід, тим самим підтримуючи державі економічний стан. А як відомо, інвестиції направляються саме туди де є привабливий стан економіки. Розвиток вітчизняного фондового ринку безпосередньо пов'язаний із загальним станом національної економіки, реалізацією економічних реформ, а також з еволюцією внутрішніх фінансових ринків та банківської системи.

Колективне інвестування виступає як основне джерело накопичення коштів роздрібних інвесторів на фондовому ринку та головною складовою системи ефективних механізмів залучення заощаджень. Воно дає можливість перекладу заощаджень в інвестиції для реального сектора економіки, і, отже, однією з пріоритетних напрямів розвитку України виступає забезпечення успішного функціонування інституту інвестування. Серед основних проблем розвитку ринку інвестиційних фондів в Україні слід виділити: нестабільне інвестиційне середовище, проблеми із залученням клієнтів, відсутність гарантій отримання прибутку, присутність конкурентів, наявність доходів у попередньому періоді, що не забезпечує їх наявність у майбутньому, обмеженість сервісу для інвесторів та ін. Саме здатність мобілізувати фінансові ресурси зумовлює розвиток реального сектора економіки. Відповідно, створення умов трансформації заощаджень населення у довгострокові інвестиції через фінансових посередників дасть можливість

вдосконалення української економіки. Тому на перше місце виходять питання комплексного розвитку фінансового ринку та його інвестиційних інститутів, вирішення яких забезпечать як зростання доходів населення, так і модернізацію економіки загалом.

Актуальність обраної теми заключається в тому, що більшість інвесторів не готові ризикувати своїми активами і тому вони прагнуть отримати якнайбільше гарантій. Проблему забезпечення необхідних умов для інвестування можна поставити в перші ряди, адже саме довіра і є базовою необхідністю для привернення уваги інвесторів. Для інвестиційних фондів саме тема гарантій є важливою, так як це приваблює інвесторів. А тому інвестиційні фонди і ставлять перед собою задачу надання якісних послуг шляхом аналізу компаній з якими працюють.

Мета кваліфікаційної роботи дослідження та узагальнення теорії та існуючої практики формування, функціонування та розвитку інвестиційних фондів як найперспективнішої форми інвестування.

Об'єкт дослідження механізм функціонування інвестиційних фондів на ринку цінних паперів.

Предмет дослідження економічні відносини які виникають між суб'єктами ринку цінних паперів щодо функціонування інвестиційних фондів.

Основний результат роботи проведено фундаментальний аналіз на практиці та проаналізовано діяльність інвестиційних фондів в ЄС.

Ключові слова: (3-5 слів або словосполучень) фондовий ринок, інвестиційні фонди, аналіз, розвиток, перспективи.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 43 сторінках, з яких список використаних джерел із 23 найменувань. Робота містить 4 таблиць, 2 рисунків.

Зміст

ВСТУП	7
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ ТА РИНКІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	10
1.1 Сутність та особливості діяльності інвестиційних фондів	10
1.2 Механізм функціонування ринку цінних паперів.....	15
ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В АНАЛІЗІ ОБ’ЄКТІВ ІНВЕСТИВАННЯ.....	23
2.1 Фундаментальний аналіз як метод вибору об’єкта інвестування	23
2.2 Практичне застосування фундаментального аналізу в роботі інвестиційних фондів.....	28
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	34
3.1. Діяльність інвестиційних фондів в ЄС	34
3.2. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційних фондів на ринку цінних паперів	37
ВИСНОВОК.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	45

ВСТУП

Актуальність теми. Фондовий ринок це майданчик на якому інвестори забезпечують собі постійний пасивний дохід, тим самим підтримуючи державі економічний стан. А як відомо, інвестиції направляються саме туди де є привабливий стан економіки. Розвиток вітчизняного фондового ринку безпосередньо пов'язаний із загальним станом національної економіки, реалізацією економічних реформ, а також з еволюцією внутрішніх фінансових ринків та банківської системи.

Коллективне інвестування виступає як основне джерело накопичення коштів роздрібних інвесторів на фондовому ринку та головною складовою системи ефективних механізмів залучення заощаджень. Воно дає можливість перекладу заощаджень в інвестиції для реального сектора економіки, і, отже, однією з пріоритетних напрямів розвитку України виступає забезпечення успішного функціонування інституту інвестування. Серед основних проблем розвитку ринку інвестиційних фондів в Україні слід виділити: нестабільне інвестиційне середовище, проблеми із залученням клієнтів, відсутність гарантій отримання прибутку, присутність конкурентів, наявність доходів у попередньому періоді, що не забезпечує їх наявність у майбутньому, обмеженість сервісу для інвесторів та ін. Саме здатність мобілізувати фінансові ресурси зумовлює розвиток реального сектора економіки. Відповідно, створення умов трансформації заощаджень населення у довгострокові інвестиції через фінансових посередників дасть можливість вдосконалення української економіки. Тому на перше місце виходять питання комплексного розвитку фінансового ринку та його інвестиційних інститутів, вирішення яких забезпечать як зростання доходів населення, так і модернізацію економіки загалом.

Актуальність обраної теми заключається в тому, що більшість інвесторів не готові ризикувати своїми активами і тому вони прагнуть отримати якнайбільше гарантій. Проблему забезпечення необхідних умов для інвестування можна поставити в перші ряди, адже саме довіра і є базовою необхідністю для привернення уваги інвесторів. Для інвестиційних фондів саме тема гарантій є важливою, так як це приваблює інвесторів. А тому інвестиційні фонди і ставлять перед собою задачу надання якісних послуг шляхом аналізу компаній з якими працюють.

Мета – дослідження та узагальнення теорії та існуючої практики формування, функціонування та розвитку інвестиційних фондів як найперспективнішої форми інвестування. Відповідно до заданої мети поставлені та вирішені такі завдання:

- з'ясувати зміст структури та функцій ринку цінних паперів;
- провести аналіз учасників та інструментів ринку цінних паперів;
- сформувані стійкі уявлення щодо інвестиційної політики, її сутності та цілей;
- проаналізувати сутність та функції в економіці інвестиційних фондів;
- обґрунтувати проблеми та перспективи розвитку інвестиційних фондів на ринку цінних паперів;
- розглянути особливості аналізу об'єктів інвестування;
- застосувати практичні навички аналізу об'єктів інвестування.

Об'єкт роботи – механізм функціонування інвестиційних фондів на ринку цінних паперів.

Предметом роботи є економічні відносини які виникають між суб'єктами ринку цінних паперів щодо функціонування інвестиційних фондів.

Методи дослідження. Теоретичною, статистичний, методологічною та інформаційною базою.

Для написання роботи стали наукові праці вітчизняних і закордонних

науковців, в яких сформовано положення й висновки про механізм функціонування ринку цінних паперів і теоретичні аспекти діяльності інвестиційних фондів, а також законодавчі й нормативні акти України. В роботі були застосовані наукові видання таких авторів, як Андреева В.В., Азаренкова Г., Гончарова Н. В.,Бурденко І.М., а також іноземне видання автора В. Grahan. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: аналіз, узагальнення, пояснення.

Структура робота включає вступ, три розділи, висновок, список використаної літератури. Обсяг роботи складає 40 сторінок друкованого тексту.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ ТА РИНКІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

1.1 Сутність та особливості діяльності інвестиційних фондів

Інвестиційний фонд — майновий комплекс, що перебуває у власності акціонерного товариства або у спільній частковій власності фізичних і юридичних осіб, користування та розпорядження яким здійснюються керуючою компанією виключно на користь акціонерів цього акціонерного товариства або засновників довірчого управління.

Ефективність інвестиційних фондів визначається як категорія, що відбиває відповідність інвестиційного проекту його цілям та інтересам. Для різних учасників проекту його ефективність може бути різною. Фінансово успішний проект у цілому може бути неефективним для його учасників.

Класичні інвестиційні фонди заробляють на вкладеннях у недооцінені цінні папери: коли їх котирування починають зростати, фонди отримують прибуток. При цьому їх можливості страхуватись від падіння ринку дуже обмежені. Вкладники інвестиційних фондів, навпаки, можуть отримати дохід або принаймні зберегти свої інвестиції в умовах ринку, що падає, що робить такі фонди особливо актуальними в нинішній ситуації.

Крім того, інвестиційні фонди можуть тримати значну частину коштів у строкових інструментах (ф'ючерсах та опціонах). Якщо частина коштів фонду вкладена, наприклад, у нафту (базовий актив), а частина — у ф'ючерси на нафту, то якщо ціна нафти впаде, фонд втратить на базовому активі, але при правильно обраній стратегії дохід від продажу ф'ючерсного контракту на цю ж саму нафту перекриє втрати.

Вітчизняні фонди будуть обмежені у свободі вибору, на відміну західних. Наприклад, до складу фонду не можуть входити термінові інструменти, базовим активом яких є валюта, цінні папери або фондові індекси. До переліку дозволених активів включено лише ф'ючерси

та опціони на біржові товари, тобто на енергоносії, сировину та дорогоцінні метали. Ці обмеження, на думку учасників ринку, знижують ефективність фонду як інструменту захисту капіталу. Керуючий повинен мати можливість купувати різні похідні фінансові інструменти, чи то контракти на сировину, валюту чи цінні папери. Завдяки їх поєднанню можна ефективно регулювати прибутковість навіть за істотного падіння вартості кількох базових активів.

Інвестиційний фонд є керуючою компанією, діяльність якої спрямована на здійснення колективного інвестування у фінансові та нефінансові активи, яке можливе в результаті заходів спрямованих на збереження та примноження заощаджень коштів інвесторів, якими є фізичні чи юридичні особи, шляхом вкладення да них коштів, від імені компанії, у цінні папери, а також на банківські рахунки та у вклади. До послуг інвестиційних фондів приватні інвестори вдаються зазвичай з метою отримання додаткових доходів, оскільки показники прибутковості, які властиві довгостроковим інвестиціям у цінні папери, дають змогу отримувати суттєвий дохід. Також це робиться з метою надійного короткострокового чи довгострокового розміщення наявних коштів. Ще однією метою є накопичення додаткового пенсійного капіталу, щоб забезпечити собі гідне життя, вийшовши на пенсію.

Інвестиційні фонди виконують такі функції [7]:

- акумуляція заощаджень індивідуальних інвесторів;
- більш ефективне управління інвестиційними ресурсами, яке не можуть забезпечити індивідуальні інвестори через відсутність необхідних професійних навичок та досвіду;
- диверсифікація ризиків за допомогою вкладення коштів індивідуальних інвесторів у різні інструменти ринку.

Інвестиційні фонди фінансують будівництво житлових будинків, зведення об'єктів комерційної нерухомості та її подальше використання, надають послуги з отримання житла в кредит. Також інвестиційні фонди вкладають фінанси, які віддані їм населенням, в акції різного роду приватних

та державних організацій, а також у банківські депозити, державні, муніципальні та корпоративні облігації.

Розглядаючи сутність інвестиційного фонду як інвестиційного посередника, як механізму зниження ризику для індивідуального інвестора, не можна не сказати і про інший «бік медалі». Інвестиційні фонди, акумулюючи дрібні вклади, спрямовують їх через механізм фінансового ринку на економіку країни, забезпечуючи її в такий спосіб необхідними фінансовими ресурсами. Тим самим, гроші дрібних інвесторів працюють на них двічі: з одного боку, вони приносять безпосередній дохід від інвестицій, з іншого боку, вони «працюють» на економічний потенціал держави, а отже – і на всіх її громадян.

Основними відмінними рисами фондів є їх правова та операційна форми. Вони поділяються на такі види [5]:

- акціонерний інвестиційний фонд – відкрите АТ;
- пайовий інвестиційний фонд – форма спільного інвестування;
- взаємний фонд – форма спільного інвестування;
- хеджевий фонд – приватний, не обмежений нормативним регулюванням інвестиційний фонд, недоступний широкому колу осіб та керований професійним інвестиційним керуючим;
- фонд, що торгується на біржі – відкритий індексний фонд, акції якого торгуються на біржі;
- чековий інвестиційний фонд – спеціалізований фонд, створений у період ваучерної приватизації початку 1990-х, з метою надання допомоги населенню в інвестуванні приватизаційних чеків (ваучерів) та забезпечення професійного управління активами цього фонду.

Загалом діяльність інвестиційних фондів широко розповсюджена. Інвестиційні цілі можуть бути направлені на певні географічні зони (наприклад, країни, що розвиваються в Європі) або сфери життя (наприклад, інновації в сфері охорони здоров'я). Як правило, інвестувати в сам ринок-

звичайна справа. Здебільшого інвестори обирають інвестиційний фонд, який має озвучену інвестиційну мету, стратегію, послужний список досягнення попередніх цілей т.д. Кожен пайовий фонд має певну мету існування. Це можуть бути доходи, приріст активів, володіння великими акціями компаній загалом. Вкладаючи кошти в акції – інвестиційні компанії перетворюються в холдинг відносно до інвестованих компаній. А як зазначалося раніше, інвестиційні компанії не обмежуються вітчизняними акціями, оскільки іноземні компанії працюють через національні кордони. Крім того, існують транс національні компанії, до участі яких входять приватні компанії різних країн. А тому транснаціональні компанії і відіграють важливу роль в контролі над своєю державою та іншими країнами.

Інвестиційні компанії є своєрідним посередником - вони збирають гроші у інвесторів шляхом розповсюдження і продажу власних активів. Головна відмінність інвестиційних фондів в тому, що розміщуються власні кошти. Зокрема 80% активів інвестиційних фондів становлять цінні папери корпорацій та уряду. Таким чином, вони об'єднують індивідуальних інвесторів, даючи їм можливість разом в одному напрямку зберегти свої фінансові активи. Такі заходи суттєво впливають на динаміку та розвиток ринку. Таким чином інвестиційний фонд збирає кошти і «мостом» передає активи до інвестиційного менеджера. Таким чином велика сума розділена між усіма учасниками, що дає індивідуальним інвесторам вкладати кошти в об'єкти, що недоступні їм в індивідуальному порядку.

В Україні створено інститут спільного інвестування (ІСІ), паралельно з приватизацією майна. Інвестиційні фонди працювали з придбаними у них приватизованими сертифікатами власності (ПСВ). Державні закриті фонди та публічні закриті фонди компаній капітальних інвестицій брали участь у процесі приватизації. Це гідна річ і на цьому треба зупинитися. Адже загальна кількість інвестиційних фондів, створених в Україні закритого типу – 96%.

Інститути спільного інвестування (ІСІ) - це пайовий фонд у якому кошти інвесторів накопичуються для максимального прибутку за рахунок інвестицій. Основна мета його створення – врегулювання відносин, що виникають у сфері. Спільне інвестування, гарантія власності, застави, захист прав учасників біржі. Простішими словами ІСІ – це функція управління активами інтересах інших осіб.

Проблема заощадження актуальна для кожного рівня доходів. А тому у кожного хоч раз виникало питання як і де краще зберігати кошти і отримувати максимальний дохід. Загалом ІСІ є чудовим методом пасивного доходу. Даний спосіб можна порівняти з банківським депозитом. Це метод заощадження, при якому ви зберігаєте на рахунку банку власні кошти, а банк в свою чергу на вкладену суму нараховує вам відсоток. Це найпростіше, що може зробити інвестор зі своїми коштами. Оскільки ризик при інвестуванні в банк низький, то і дохідність буде низька. Проте в пошуку більш вигідного доходу краще пошукати вигідні пропозиції на ринку цінних паперів. Вигода в роботі з цінними папером в тому, що ваші кошти є ліквідними, що не скажеш про зняття готівки з депозиту в банку – там без комісії та втрати власного доходу. Механізм роботи інвестиційного ринку досить складно, а тому новачку буде складно розібратися, що в результаті приведе до втрати коштів. Саме тому в ситуації, коли є бажання та кошти інвестування доцільно звернутися до Інвестиційних фондів, що збережуть кошти. Проте наразі банки реформуються і удосконалюються для своїх клієнтів. За приклад, можна взяти сучасний банк Monobank, що надає своїм користувачам заробляти на військових облігаціях. Принцип роботи простий, банк на власні кошти придбав цінні папери і зарас працює на вторинному ринку, тобто перепродає їх.

Отже, інвестиційні фонди є механізмом, за допомогою якого гроші та активи приватних осіб передаються в управління професійним менеджерам. В інвестиційних фондах коштами тисяч інвесторів управляють як єдиним

портфелем, у якому кожен інвестор має частку, пропорційну до своєї інвестиції.

1.2 Механізм функціонування ринку цінних паперів

В умовах будь-якої економічної системи виникає потреба раціонального розподілу грошових мас між окремими секторами та суб'єктами ринкової економіки з метою ефективного їх використання. Це завдання вирішується фінансовим ринком, який є механізмом перерозподілу всіх наявних у суспільстві фінансових ресурсів між кредиторами та позичальниками за допомогою різних посередників. На ньому звертаються різні інструменти, що не беруть участь безпосередньо у виробничому процесі, але приносять чистий дохід своїм власникам. У сучасній економіці, як правило, існують три основні джерела фінансування: бюджетне фінансування, банківські та міжфірмові кредити та інвестиції через ринок цінних паперів.

Цінні папери випускаються і виходять ринку не тільки під потреби науково-технічного прогресу, а й під потреби розширеного відтворення. Коли фірмі необхідно збільшити обсяги виробництва, а власні кошти недостатньо і кредити недоступні, можна випустити пакет цінних паперів і продати його над ринком [10].

Вкладення в економіку, тим більше в чуже підприємство завжди пов'язані з ризиком. Особливо це важливо для підприємств, пов'язаних з розробкою та впровадженням у виробництво науково-технічних нововведень, що супроводжується великими ризиками. Як правило, банки неохоче дають кредити під ризиковані проекти, хоча в майбутньому вони, можливо, будуть приносити найбільші прибутки, тому доводиться шукати альтернативні

джерела фінансування проектів. І тут підприємства випускають акції, які виходять на ринок. Для залучення більшої кількості інвесторів цінні папери випускають із низьким номіналом, щоб їх могли купити не лише інвестиційні організації, а й усі верстви населення.

Крім основного завдання ринок цінних паперів (РЦП) сприяє залученню коштів на покриття дефіциту державного та місцевих бюджетів та обслуговування державного боргу. Коли у держави виникає бюджетний дефіцит, вирішити проблему допомагає випуск державних облігацій, які також виходять на ринок цінних паперів, у яких виплата відсотка гарантована державою. Тому такі папери надійні і завжди мають попит на будь-якому ринку. Крім того, випуск та реалізація таких паперів допомагає регулювати інфляційні процеси, відволікати гроші від попиту на ринку товару та, скорочуючи грошову масу в обігу, відновлювати рівновагу між сукупним попитом та сукупною пропозицією товарів.

За стадіями кругообігу цінних паперів виділяють первинний і вторинний ринки. Якщо порівняти за аналогією з рухом звичайних товарів, то первинний ринок — це виробництво цінного паперу і випуск його в обіг, а вторинний — подальший перепродаж цього своєрідного товару. Підприємства, випускають пакет акцій (тобто здійснюють емісію акцій), який повністю закупається великим інвестором. Як правило, це банки чи великі інвестиційні фонди. Цей процес відбувається на первинному ринку, але потім інвестори, які купили ці цінні папери, перепродують їх усім охочим, тобто починає функціонувати вторинний ринок [18].

Ринки можуть відрізнятися за масштабами, і тому виділяють загальнонаціональні, регіональні чи міжнародні ринки, а також за ступенем контролю — організований і неорганізований ринки. Організований ринок — це ринок, який функціонує за правилами, обов'язковими для всіх учасників, і регулюється державою. За формами організації на цьому ринку виділяють біржовий та позабіржовий ринки. Але частина угод полягає із порушенням

встановлених правил на неорганізованому ринку. У розвиненій ринковій економіці такий розподіл вже неактуальний, але в ринковій системі, що формується, яка характерна і для України, воно можливе.

На етапі розвитку процесу комп'ютеризації економіки виник поділ на громадський і електронний ринок. Громадський ринок передбачає купівлю-продаж цінних паперів у присутності безлічі учасників цього ринку. Усі угоди на ньому здійснюються гласно, і вся інформація доступна будь-якому учаснику незалежно від його місцезнаходження. Як правило, цей ринок існує у вигляді біржі, де зустрічаються усі учасники торгів. Електронний ринок здійснюється через комп'ютерну мережу між продавцем та покупцем. Тому результати угоди відомі лише учасникам торгів, і ціноутворення цьому ринку притаманний непублічний характер. На цьому ринку відсутнє фізичне місце зустрічі учасників, і контакт відбувається через введення заявок на купівлю-продаж цінних паперів у систему, тому цей ринок може функціонувати безперервно, незалежно від часу й простору.

Усі ці ринки функціонують як система і виконують у національному господарстві певні функції. До загальноринкових функцій відносять наступні [14]:

- ціноутворююча функція полягає в тому, що через коливання попиту та пропозиції визначається ринкова ціна представленого товару. Особливістю цієї функції на даному ринку є те, що товар, що оцінюється — цінний папір — сам не має вартості, через нього оцінюється відображений у цінному папері обсяг реально функціонуючого капіталу та його ефективність;

- комерційна функція відображає мету будь-якого ринку — отримання прибутку або збільшення вкладеного капіталу;

- інформаційна функція полягає в тому, що ринок цінних паперів збирає, узагальнює та доводить до учасників інформацію про об'єкт торгівлі, ціни чи ефективність вкладень. Специфіка цієї функції на ринку цінних паперів полягає в тому, що потрібно витримувати баланс між відкритою та

закритою інформацією. Сучасний ринок працює за умов –комерційної таємниці, цього вимагає процес конкуренції. Витік інформації може призвести до небажаних результатів: знизити ціну паперу над ринком, зменшити прибуток компанії, скоротити надходження коштів на її подальший розвиток;

- посередницька функція полягає в тому, що ринок зводить продавців і покупців, уможливорює здійснення угод з купівлі-продажу цінних паперів.

До специфічних функцій ринку цінних паперів як частини відносять перерозподільну та захисну функції. Перерозподільна функція передбачає можливість переливу капіталу з однієї сфери діяльності до іншої, між окремими регіонами та країнами, між окремими суб'єктами економіки. Захисна функція ринку цінних паперів — це можливість, з одного боку, захисту від інфляції, з іншого — захист вкладеного капіталу та прибутку.

Залежно від термінів, протягом яких виконуються укладені угоди, у структурі ринку цінних паперів виділяють сегменти касових та термінових операцій. Перший вид операцій виконується протягом трьох днів, для термінових операцій характерно відстрочене у часі виконання угоди. На касовому ринку зазвичай звертаються традиційні цінні папери (акції, облігації), але в терміновому — похідні [7].

Крім того, цінні папери мають ще одну властивість — досить швидку ліквідність: за необхідності їх можна продати на ринку і отримати реальні гроші. Тому, коли в суб'єкта з'являються вільні гроші, він може купити на них цінні папери та отримувати на них дохід, доки йому не знадобляться гроші.

Отже, головна макроекономічна функція ринку цінних паперів пов'язана з перерозподілом грошових накопичень від економічних суб'єктів, у яких виникають тимчасово вільні кошти (кредитори або ощадники), до економічних суб'єктів, які потребують їх (позичальники). Усі вільні капітали накопичуються, акумулюються на ринку цінних паперів і там же

переливаються, перерозподіляються на найбільш ефективні та перспективні галузі.

Окремі суб'єкти, що володіють вільними засобами, найчастіше не мають всього обсягу інформації про потреби інших фірм та організацій у цих засобах. Тому й ті, й інші прямують до ринку цінних паперів, одні — з метою знайти вигідне застосування своїм коштам, інші — щоб, забезпечити джерело фінансування розвитку свого виробництва.

Інституційна структура ринку цінних паперів виглядає так: інвестори, емітенти, професійні учасники. Залежно від суб'єкта емісії РЦП поділяється на ринок державних та корпоративних ЦП. Муніципальні папери допомагають вирішувати окремим регіонам та населеним пунктам низку проблем соціального розвитку. Ринок корпоративних паперів — це ринок недержавних паперів, тобто паперів, випущених юридичними особами (корпораціями).

До інфраструктури ринку цінних паперів належать [0]:

- 1) організатори торгівлі – біржі та торгові системи;
- 2) системи розрахунків та обліку прав на цінні папери – клірингові системи, реєстратори та депозитарії;
- 3) посередники – дилери і брокери;
- 4) інформаційно-аналітичні системи підтримки інвестицій – інформаційні та рейтингові агенції, які надають інвесторам повну інформацію про стан емітентів.

Так як на ринку звертається безліч різних паперів, то ринок поділяється на відносно самостійні ринки, де звертається окремий цінний папір. Це ринок акцій, облігацій, векселів та ін. Обіг паперів на цих ринках передбачає не тільки їх купівлю-продаж, а й інші форми руху, такі як віддача в позику, дарування, успадкування та інші. За принципом повернення капіталу інвестору структура РЦП включає:

- ринок пайових паперів – акцій;

- ринок боргових фінансових інструментів.

У структуру ринку цінних паперів з урахуванням інструментів, що на ньому звертаються, включені також інвестиційний та фінансовий ринки. На грошовому ринку обертаються ЦП з терміном обігу до 12 місяців, на інвестиційному – середньострокові та довгострокові інструменти. Ринком вторинних ЦП є ринок опціонів, тобто паперів, які гарантують власнику покупку певної кількості цінних паперів у конкретні терміни за ціною, визначеною опціоном. Другим видом такого ринку може бути ринок депозитарних розписок, тобто паперів, що підтверджують володіння певним пакетом акцій іноземної компанії. Ринок похідних фінансових інструментів - це ринок термінових контрактів на купівлю-продаж цінних паперів [16].

Усі потреби підприємств у додаткових коштах пов'язані з різними обставинами, але насамперед із необхідністю створення нових підприємств та модернізації чинного основного капіталу, а також поповнення оборотного капіталу фірми. Усі ці потреби викликаються зміною кон'юнктури ринку, отже, обмежені часом: ринок вимагає швидкого пристосування змінних умов. Тому необхідні кошти потрібно отримати у найкоротший термін. Усе це викликає додаткові проблеми: банківський кредит обмежений, дається під великі відсотки, щоб його отримати, потрібно пройти тривалу процедуру укладання договору отримання позички. У розвинених ринкових країнах є інший шлях отримання необхідних сум на ринку цінних паперів. Відносини складаються між безліччю емітентів та безліччю інвесторів або тільки між інвесторами, як це відбувається на вторинному ринку, єдиної організації сам процес купівлі-продажу цінних паперів об'єктивно не передбачає [17].

І банківські позички, що надаються кредитним ринком, і цінні папери можуть надаватися і використовуватися як у тривалому періоді, так і в короткостроковому. Але банки мають обмежені можливості довгострокового кредитування — для цього не завжди достатньо коштів, тому переважно вони

надають короткострокові та середньострокові позички. Випуск цінних паперів з коротким терміном дії нераціональний, оскільки це пов'язано насамперед з додатковими витратами з випуском та розповсюдження, тому найчастіше випускаються папери, що мають тривалий життєвий цикл. Тому позичковий капітал, що приходить до виробника через ринок цінних паперів, використовується в більш тривалому періоді, ніж банківський кредит. Але завжди у виробника під час вирішення проблеми отримання додаткових коштів із зовнішніх джерел є вибір: взяти банківський кредит або випустити додатковий пакет акцій. Рішення приймається виходячи з ситуації, що склалася, конкретних завдань і перспектив майбутнього розвитку.

Відмінність цих ринків пов'язана з інструментами функціонування, що використовуються. Банк зазвичай надає своїм клієнтам весь набір можливих кредитних послуг. Різні на цих ринках і сутності ціни. На кредитних ринках і на ринках цінних паперів фактично гроші позичають з метою розвитку. Але за видачі банківського кредиту його ціна визначається рівнем відсоткової ставки над ринком, тобто фактично ціна — це ставка одержуваного доходу від вкладеного капіталу. Ціна ж цінного паперу — це сума вкладеного капіталу, вона визначається як капіталізований рентний дохід. Капітал, одержуваний з допомогою продажу цінних паперів, може стати підприємствам чи власним, чи позиковим. Це залежить від виду цінного паперу, які відносини він відбиває. Якщо випускаються акції, їх нові власники стають співвласниками капіталу підприємства, і якщо облігації — їх нові власники виступають лише кредиторами.

Отже, щоб розпочати функціонування, ринок цінних паперів повинен мати свій товар (цінний папір) і суб'єктів ринкової діяльності. Основними суб'єктами цього ринку виступають насамперед емітенти (ті, хто випускає цінні папери) та інвестори. Крім того, на ринку завжди діє безліч професійних учасників, які виконують посередницькі функції. У процесі

кругообігу цінних паперів між усіма учасниками ринку виникають певні відносини, що відображають сутність ринку.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ В АНАЛІЗІ ОБ'ЄКТІВ ІНВЕСТУВАННЯ

2.1 Фундаментальний аналіз як метод вибору об'єкта інвестування

Є багато різних методів обрання цінного паперу. Є безліч експертів, трейдерів, які дають різні поради щодо цього, проте часто їх думки не збігаються. Фундаментальний аналіз – це незалежний спосіб оцінки цінного паперу та компаній, що їх випускають. Під час фундаментального аналізу спеціаліст перевіряє фінансові та бухгалтерські звіти компанії та намагається дати справедливую вартість цінному паперу компанії. Якщо справедлива вартість нижче за ринкову, то випускати активи просто не вигідно. І навпаки, якщо ринкова ціна активу вища за справедливую, то цінні папери недооцінюють. Загалом на вартість цінних паперів впливає декілька факторів, наприклад, політична чи економічна ситуація в країні, фінансовий стан країни або ж діяльність конкурентів. Фундаментальні експерти вважають, що ціни на акції успішних компаній – ростуть, а збиткових навпаки.

До прикладу, можна навести випадок: Олена вирішила придбати новий смартфон. В даній ситуації вона може піти двома шляхами: придбати перший телефон, що побачить, який підійде їй по ціні, або вона може зібрати декілька варіантів, що будуть задовольняти її і після цього зробить вибір покупки. Такий спосіб називають спосом за параметрами і саме його обирають фундаментальні спеціалісти в своїй роботі.

Фундаментальний аналіз використовують не тільки при виборі цінних паперів, а й при виборі емітента. Деякі інвестори оцінюють діяльність компанії і приймають рішення, щодо роботи з нею. Вони здебільшого зацікавлені в глобальній оцінці грошових потоків компанії.

Окрім фундаментального аналізу існує також технічний. Загалом, обидва аналізи мають одну мету – оцінити вартість активу, проте роблять це

по-різному. Якщо для фундаментального аналізу коливання ціни – це спам, то для технічного – важлива проблема.

Користувачам технічного аналізу цікавить зміна ціни активу. Фундаментальний аналіз, в свою чергу, цікавить справедлива вартість активу, а вартість і ціна це різні речі та можуть серйозно відрізнятись. Також зазвичай, трейдери віддають перевагу обом методам та використовують обидва в роботі.

Як вище зазначалося, на вартість цінних паперів та ринкову капіталізацію емітента впливають фактори. Це можуть бути інфляція, ставка, об'єм промислового виробництва. Будь який фактор який знижує попит – приводить до росту ціни. І навпаки, при зниженні попиту ціна буде падати.

Як приклад, під час війни в Україні попит на базові продукти виріс, що у відповідь знизився попит на продукти розкоші, оскільки у відповідності до піраміди Маслоу – підвищення необхідності базових потреб, знижує необхідність усього іншого. Проте у майбутньому, після закінчення війни, коли не буде дефіциту продуктів першої необхідності та повернеться відчуття захищеності – населення піде далі по піраміді.

Як правило, фундаментальні фактори впливають по-різному, для когось це збіток, а інший буде вигравати. У війну відкриваються додаткові магазини зброї, а туристичний бізнес терпить збитки.

Основна мета фундаментального аналізу для масштабних інвесторів – вибір компаній, які стабільно будуть приносити прибуток. Такі компанії інвестують також для поглинання або злиття. Як приклад, об'єднуються дві торгові компанії для більшого обороту клієнтів. Даний аналіз використовується також для розробки політики компанії. Вони таким чином дізнаються, як збільшити інтерес до компанії, а також що відбудеться при збільшенні або зменшенні емісії акцій.

Загалом методів фундаментального аналізу є декілька, проте передають перевагу класичному. Розглянемо методи фундаментального аналізу.

Таблиця – Методи фундаментального аналізу 2.1

Назва методу	Робота методу
Порівняння	Компанію порівнюють з аналогічними підприємствами. Головне аби у компанії з якою зрівнюють оцінка була справедлива. Даний метод використовують, коли вивчають фінансові мультиплікатори.
Сезонність	Ціни на ринку змінюються через циклічність виробництва. Наприклад, ціни на акції на початку року вищі, оскільки відбувається підвищення витрат, розраховуються компанії за поставки товарів тощо. В цей час фінансові показники покращуються. Навіть є приказка на ринку: якщо малі компанії ростуть в ціні швидше ніж у великі, то рік буде чудовий. Це явище називають «ефектом січня».
Дедукція та індукція	<p>При індуктивному методі інвестор опирається на минулі дані компанії, аналізує окремі факти і знаходить залежність між різними показниками компанії. При індукції інвестор рухається від приватного до загального. Тобто, один показник може варіюватися 5-6 одиниць і це будуть вважати загальноприйнятим середнім значенням в деякій області.</p> <p>При дедукції інвестор навпаки переходить із загального до приватного. Тобто він може розповсюдити всі характеристики області на конкретні компанії. Іноді в якості загального судження надаються якісь новітні наукові ідеї.</p>

Продовження табл. 2.1

Кореляція	Даний метод залежить один від одного. При зміні одного – змінюється інший. Коефіцієнт кореляції варіюється від 1 до -1. При значенні 1 ціни компаній направляються в одну сторону, а при -1, ціни йдуть у протилежні сторони. При 0, говорить про те, що компанії не пов'язані. В свою чергу інвестори обирають -1, оскільки це дає можливість страхування своїх активів. Тобто якщо одні акції будуть падати, на інших ви заробите.
Групірування та узагальнення	Тут інвестор ділить показники компанії на групи за якоюсь ознакою та аналізує їх. За приклад, можна взяти бухгалтерський баланс компанії. Показники зведені в двосторонню таблицю, де можна побачити господарські засоби та їх джерела.

Загалом фундаментальний аналіз має три етапи. На першому оцінюється економічний стан країни. Інвестор прагне знати, який політичний стан у світі і як все буде відобразитися на доходах населення, процентних ставках і взагалі на країні. Наступним кроком аналізу є аналіз галузі в яку буде інвестовано. Це робиться для того щоб оцінити рівень конкуренції. Після цього вже оцінюється сама компанія. Інвестор припускає, що компанія буде працювати і надалі в цій галузі, що у компанії є внутрішня вартість і теперішня вартість може не співпадати, оскільки ринок може бути неефективний, а також що у найближчий час ринок визнає внутрішню вартість компанії. Саму фундаментальну вартість інвестор оцінює по прибутку, дивідендам, темпам росту тощо. На цьому етапі він очікує вільний грошовий потік, проводить аналіз рентабельності капіталу та старається спрогнозувати темпи росту компанії.

Для аналізу також важливо вивчити діяльність компанії, репутацію, технології, якість управління. Такі фактори показують цінність компанії інвесторам. Крім того, без уваги не залишаються фінансові показники компанії, їх інвестори порівнюють з даними компанії і на їх основі роблять висновки.

Аналіз вартості цінних паперів роблять на останньому етапі. Існує декілька варіантів розрахунку вартості. Це і порівняльний аналіз, дохідний та витратний підхід і тд. Інвестора при аналізі розраховують, що розрахункова ціна цінних паперів буде вище ніж поточна, адже при такій ситуації активи дають високий потенціал.

Також одним із важливіших показників для інвесторів є процентна ставка. Якщо вона знижується – інвестор забере свої гроші з банку та звернеться о фондового ринку. Загалом інвестори опираються на поточну ставку НБУ, адже саме ця структура регулює ставки в банках. Але якщо інвестори помічають ріст ставки, то інвестуватимуть в банківські установи, оскільки це більш надійний варіант пасивного доходу.

На країну інвестори також впливають. Якщо інвестори вкладають кошти в країну - її економічний стан покращується. Проте, як вище вказано, політичний та економічний стан повинні приваблювати інвесторів. Форсмажори не очікуваний процес, який є червоним світлом для будь якого інвестора. Це може бути війна, яка зруйнує будь який фінансовий ринок, або стихійне лихо, чи політична нестабільність. До політичних чинників, що впливають на зміни економіки впадає вміння політичних діячів виконувати свою роботу. Так, наприклад, колишній президент України П.Порошенко, привласнював політичні дії та результати, які його не стосуються і тим самим знижував свій рейтинг, що призвело до зниженню вартості його підприємства.

Окрім перерахованих методах фундаментального аналізу – використовують також копіювального аналізу. Тобто інвестор використовує

вже стратегію аналізу іншого успішного. Для цього інвестор не робить аналіз, а просто використовує вже створений. Наприклад, однією із найуспішніших стратегій американці вважають стратегію Уільяма О'Нілла.

Отже, для того щоб приступити к роботі на фондовому ринку необхідно перш за все обрати метод аналізу ринку і важливо підійти до цього відповідально. Перш ніж перейти до інвестування необхідно вивчити всі необхідні аспекти роботи з цим. На сам перед треба обрати ринок для цього фінансисти винайли не один метод. Проте історія завжди навчає, а тому скористатися порадами інших успішних спеціалістів не буде зайвим.

2.2 Практичне застосування фундаментального аналізу в роботі інвестиційних фондів

В сучасному світі кожен розуміє, що зберігати гроші під подушкою є фінансовою безграмотністю. За даними Google Trends запити щодо інвестування мають над популярність, тобто кожен хоч раз замислювався, що це і як воно працює. Як відомо можна інвестувати в 4 ринки:

1. Форекс – ринок дає можливість заробляти на різниці в курсі валют. Це є одним із найнестабільніших ринків, оскільки валюта змінюється в ціні постійно і будь яка неочікувана ситуація впливає на ціну.
2. Товарно-сировиний ринок – на цьому ринку можна заробити на будь-якому товару або сировині. Золото, мідь, пшениця і багато інших варіантів у що інвестувати. Ринок є доволі прогнозований проте повільний.
3. Ринок криптовалюти – зараз ринок є сенсацією, оскільки саме першу криптовалюту було створено тільки у 2008 році Нокамото. Криптовалюта зростає в ціні саме через популярність і чим відоміша електронна монета, тим і дорожче вона буде на ринку.

4. Фондовий ринок – даний ринок також називають ринком цінних паперів. На ньому ви можете спекулювати різними цінними паперами: акції, ф'ючерси, опціони. Частіше всього на цей ринок інвестори звертають увагу, оскільки він більш вивчений в його аналізі та прогнозуванні.

Загалом фондовий ринок працює двоступінчато. Спочатку йде первинна емісія акцій, тобто компанії розповсюджують свої акції. Після, настає вторинний ринок, це і є фондовий ринок. Крім того у світі існує велика кількість бірж власне на яких і знаходяться вище перелічені ринки. Заробляти можна одразу на декількох ринках, тим саме забезпечуючи себе та власний прибуток. Окрім цього, інвестори ніколи не відправляють свої кошти в одні цінні папери. Інвестори диверсифікують свої активи за декількома акціями або ж працюють одразу на двох біржах тощо.

Отже, фундаментальний аналіз для порівняння проведемо на Deutsche Post AG (німецька поштова компанія). І першим кроком є оцінка економічного стану країни. Deutsche Post AG німецька компанія, а тому розглянемо Німеччину. За даними Всесвітнього банку та Міжнародного валютного фонду у 2019 році Німеччина посіла п'яте місце по рівню ВВП на душу населення. На таблиці 2.2 представлено результати спеціалістів.

Таблиця 2.2 – Рейтинг перших 5 країн світу за рівнем ВВП [23]

№	Країна	Дані ВБ, млрд. долл	Дані МВФ, млрд. долл	Доля в світі, в %
		2019	2021	
1	 Китай	23444	27206	18,62

Продовження табл.. 2.2

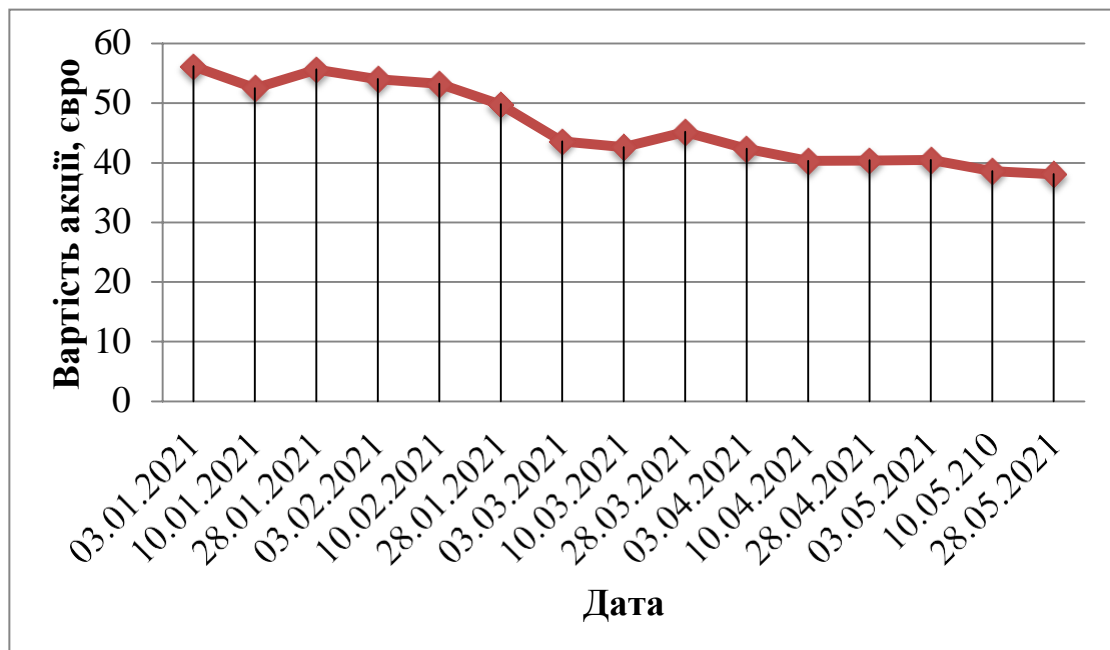
№	Країна	Дані ВБ, млрд. долл	Дані МВФ, млрд. долл		Доля в світі, в %
			2019	2021	
2	 США	21433	22998	15,74	
3	 Індія	9562	10219	6,99	
4	 Японія	5328	5615	3,84	
5	 Німеччина	4644	4857	3,32	

Як наведено в таблиці, Німеччину обігнали лише Китай, США, Індія та Японія. Крім того спостерігається ріст і за три роки ВВП на душу населення загалом виріс на 213 млрд. долл., а частку від світової долі населенні займає майже 3,5 % серед двохста країн світу. Можна зробити висновок, що країна є задовідбною для роботи з її підприємствами.

Окрім Deutsche Post AG в Німеччині пацюють також інші приватні поштові компанії, це і Hermes, UPS, DPD, Postcon, Citipos тощо. І кожна з цих компаній є конкурентом, а тому можна сказати, що компанія має здорову конкуренцію на ринку. Проте на Deutsche Post AG приходить більша частина ринку. Німці, не зважаючи на сучасні технології, все ще відправляють листи поштою і графік роботи пошти досить зручний для жителів країни – шість днів на тиждень. Щоденно пошта відправляє по 60 мільйонів посилок та до 3

мільйонів листів. Вартість поштової марки в середньому 60 центів, а листа – 85 центів, проте ціна змінюється в залежності від об’єму та ваги посилки – чим більше тим дорожче. Мінімальна зарплатня в Німеччині більша за 1,5 тис долл., а тому більшість жителів можуть собі дозволити мінімум декілька раз на місяць дозволити відправити листа. А отже, можемо зробити висновки, що в країні є попит на поштові послуги, а тому Deutsche Post AG не припинить свою роботу. Розглянемо вартість активів компанії за останній час.

Рисунок 3.1 – Зміна вартості активів компанії Deutsche Post AG за січень-травень 2022 року. [23]

На графіку спостерігається, що вартість акцій компанії за останній рік неспинно падають. Згідно з графіком мінімальне значення було 9 травня – 36,24 євро, в свою чергу максимального значення було досягнуто п'ятого січня – 57,42 євро за акцію.

Для оцінки стану самої компанії проаналізуємо її фінансові показники. На таблиці 2.3 наведено фінансові показники компанії Deutsche Post AG.

Таблиця 2.3 – Фінансові показники Deutsche Post AG [23]

Період до:	2022	2021	2021	2021
	Березень	Грудень	Вересень	Червень
Загальний дохід	22593	23378	20036	19473
Прибуток	22593	23378	20036	19473
Валовий прибуток	10137	10204	9272	9408
Операційні витрати	20434	21165	18265	17390
Операційні доходи	2159	2213	1771	2083
Чистий прибуток до оподаткування	2036	2055	1629	1918
Чистий прибуток після оподаткування	1446	1605	1172	1381
Чистий прибуток	1351	1484	1087	1292
Прибуток по звичайним акціям	1351	1484	1087	1292
Прибуток по акціям при додатковій емісії	1,08	1,19	0,87	1,02

Аналізуючи таблицю можна звернути увагу на те, що впродовж 2021 року показники стабільно росли, проте в період від грудня 2021 року до березня 2022 року показники знизилися – це можна пояснити початком російсько-Української війни 24.02.2022. Дана подія призвела до підтримки України, як в фінансовому плані, так і воєнному. В середньому показники зменшилися на 5%. Загалом щодо фінансового стану компанії тенденція задовільна. Незважаючи на знижені показники за перший квартал, компанія не перестане цікавити інвесторів, оскільки росте попит на інтернет магазини, що буде підвищувати кількість клієнтів поштової галузі.

Окрім фінансової звітності також необхідно проаналізувати фінансові показники та зрівняти їх з нормативами. На таблиці 2.4 наведено фінансові показники компанії та нормативне їх значення.

Таблиця 2.4 – Фінансові показники компанії Deutsche Post AG

Назва	Показник компанії	Показник галузі
Коефіцієнт ціна/прибуток	9,18	10,4
Коефіцієнт ціна/об'єм продаж	0,55	0,63
Коефіцієнт ліквідності	1,06	1,06
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань о акціонерного капіталу	81,32%	88,66%
Коефіцієнт загальної суми зобов'язань до акціонерного капіталу	97,54%	103,87%
Коефіцієнт оборотності дебіторських зобов'язань	7,63	7,92
Коефіцієнт виплати дивідендів	42,25%	43,46%
Коефіцієнт прибутковості	6,56	6,6

Відповідно до фінансових показників можна зробити висновок, що компанія знаходиться в хорошому стані. В порівнянні з базовими показниками самої галузі – різниця низька. Фінансовий стан компанії доводить, що Deutsche Post AG займає більшість ринку. Загалом вважається, що замалий коефіцієнт показую неодооцінюваність акцій компанії і навпаки знатно великий коефіцієнт – переоціненість. Показники компанії дуже наближені до показників галузі, а тому дані показники гоорять про грамотні підрахунки та результати.

Отже, провівши фундаментальний аналіз компанії Deutsche Post AG прийшли до висновків, що купувати акції компанії буде доречно. Ринки цінних паперів це завжди ризик, проте виправдований. Постійно самостійно проводити аналіз ринку необов'язково, оскільки інвестиційні фонди зможуть забезпечити активи, так як не забувають про диверсифікацію та аналіз.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

3.1. Діяльність інвестиційних фондів в ЄС

Інвестиційні фонди об'єднують капітал й інвестують його через портфель активів. Вони грають важливу роль у Союзі ринків капіталу – шляхом прискорення зростання, створення робочих місць та покращення автономії ЄС. Громадяни ЄС безпосередньо володіють близько чверті всіх коштів в ЄС, але також мають значний непрямий вплив на інвестиційні фонди протягом усього життя – договори страхування та пенсії. Інвестиційні фонди, зареєстровані в ЄС, мали активи на суму 18,8 трлн євро в 2020 р., домогосподарства володіють майже двома третинами, що підкреслює потребу в ефективному захисті споживача. ЄС створив нормативну базу для інвестиційних фондів, щоб забезпечити застосування подібних правил на єдиному ринку. ESMA, агенція ЄС, має завдання забезпечити ефективний і послідовний нагляд у всьому ЄС, а також моніторинг ризиків фінансової стабільності разом з ESRB. Доцільно було б проаналізувати діяльність інвестиційних фондів протягом останніх десяти років, оцінити, чи є нормативна база ефективною, чи ефективно ЄС зменшив ризики для інвесторів, виявити слабкі місця в Комісії законодавчого підходу та дій ESMA щодо інвестиційних фондів та дати рекомендації щодо покращення.

ESMA намагався сприяти зближенню нагляду, що призвело до незначного покращення якості нагляду та менших розбіжностей. Дії ЄС посилили захист інвесторів. Наприклад, вони посилюють прозорість для інвесторів, зокрема щодо інвестиційних ризиків, ефективності та витрат. Проте інвестори все ще недостатньо захищені від невиправданих витрат або упереджених порад фінансових посередників. В результаті інвестори стикаються з більшими витратами, і можуть продаватися менш відповідні

продукти, ніж бажано.

Переважає більшість європейських інвестиційних фондів розташована лише в кількох країнах. У 2020 році майже 80% усіх чистих активів під управлінням перебували в управлінні коштів в Люксембурзі (4,70 трлн євро), Ірландії (3,08 трлн євро), Німеччині (2,39 трлн євро), Франції (1,97 трлн євро) і Великобританії (1,75 трлн євро). Більше половини всіх чистих активів зареєстровано в Люксембурзі чи Ірландії (рис. 2.1).

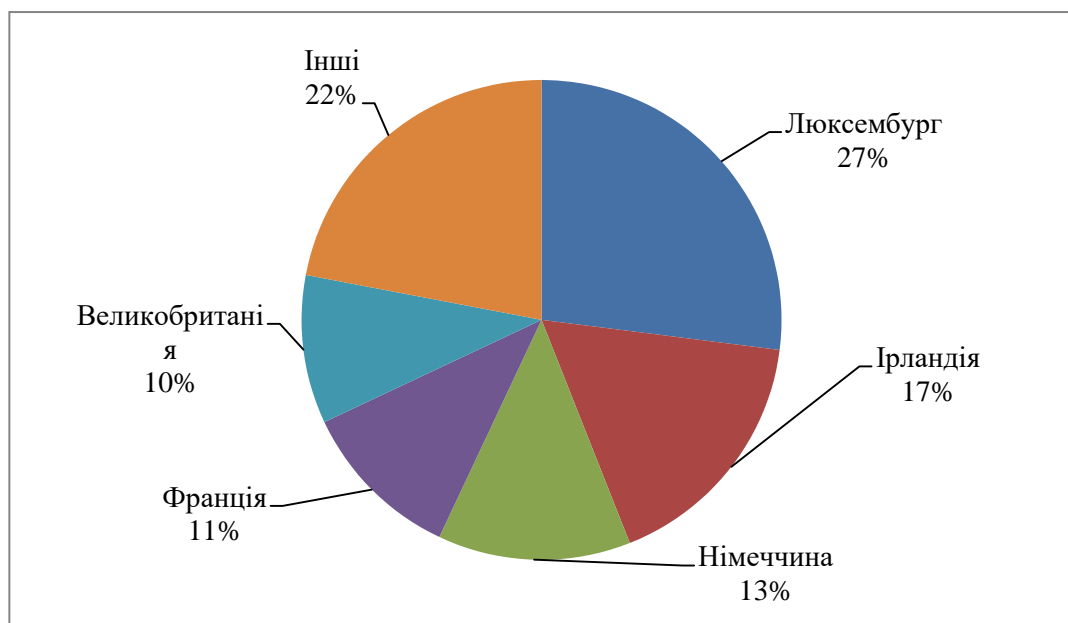

Рисунок 2.1 – Розбивка чистих активів за місцем розташування у 2019 році в ЄС [0]

Домогосподарства безпосередньо володіють близько чверті всіх коштів (рис. 3.2), але також мають значний непрямий вплив на інвестиційні фонди через страхування життя та пенсійне забезпечення. Незважаючи на майже нульові процентні ставки, європейські домогосподарства продовжують зберігати велику частину (37 % на кінець 2020 р.) їхніх фінансових активів у депозитах, що більше ніж вдвічі ніж у США (16 %). Інвестиційні фонди збільшили свою частку з 8,3% у 2011 році до 12,1 % у 2017 році.

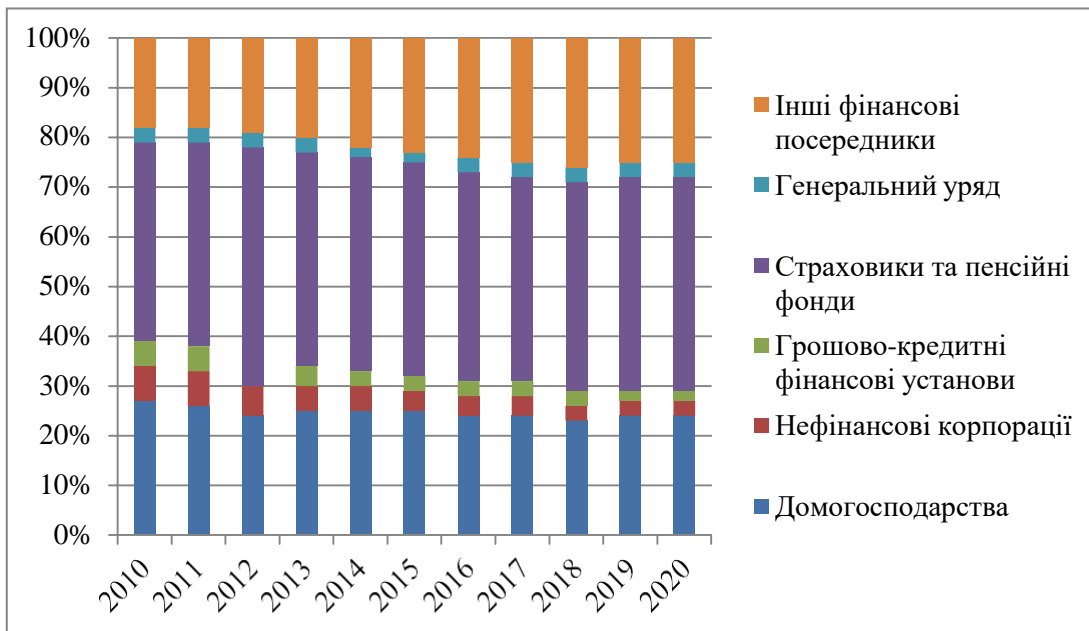

Рисунок 2.2 – Власність інвестиційних фондів за секторами (частка у відсотках) у 2010-2020 р.р. [0]

Ми рекомендуємо Комісії: оцінити придатність існуючої структури для досягнення бажаних цілей; розглянути можливість внесення змін до структури управління ESMA; оптимізувати збір даних та оновлювати режими звітності. Ми рекомендуємо ESMA: підвищити ефективність його конвергенційної роботи; у співпраці з ESRB покращити ідентифікацію системного ризику. Комісія та ESMA повинні краще захистити інвесторів від невинуватених витрат та оманливої інформації.

2.2. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційних фондів на ринку цінних паперів

У ринковій економіці важлива мета відводиться цінним паперам як інструменту акумулювання фінансових ресурсів та спрямування їх у сфери найбільш прибуткового використання капіталу, інвестування виробництва у галузях, що відчують хронічний недолік капіталовкладень, залучення до господарського обороту тимчасово вільних коштів юридичних та фізичних осіб. Можна виділити такі ключові проблеми розвитку національного ринку цінних паперів, які потребують першочергового вирішення:

- поліпшення законодавства та контроль за виконанням цього законодавства;
- глобальна фінансова криза ринків, що розвиваються;
- підвищення ролі держави на фондовому ринку;
- проблема захисту інвесторів;
- дефіцит фінансових інструментів;
- маніпулювання цінами.

Аналізуючи специфіку оцінки гіпотези ефективного ринку в Україні та світі, можна сказати наступне: вітчизняний фондовий ринок страждає на низьку торговельну активність, непрозорість, відносну недосвідченість інвесторів. Ці обставини створюють перешкоди у процесі торгівлі, цим викликаючи дисбаланси і розриви у торгівлі, які, своєю чергою, сприяють утворенню нелінійності у процесі ціноутворення на фондовому ринку. Вітчизняний ринок державних цінних паперів має такі характерні риси, що перешкоджають його розвитку та функціонуванню інвестиційних фондів на ньому [6]:

- дуже мала кількість приватних інвесторів;
- короткостроковість державних цінних паперів, через високу інфляцію (термін їх погашення становить до одного року);

- недовіра населення до держави та до приватних фінансових інститутів у зв'язку з кризами, дефолтом та шоковою терапією;
- низька прибутковість державних цінних паперів. Для дрібних інвесторів, як і раніше, найбільш привабливими є цінні папери пайових інвестиційних фондів та процвітаючих акціонерних товариств, чия річна дохідність становить понад 20 %;
- на фондовому ринку нестача фінансових інструментів, орієнтованих на приватних інвесторів;
- диференціація оподаткування державних цінних паперів залежно від виду, що призводить до необхідності його уніфікації;
- відсутня структура регіональних ринків державних цінних паперів, що створює перешкоди для використання вільних фінансових ресурсів території.

Масштаби та значення ринку цінних паперів такі, що його руйнація прямо веде до руйнування економічного процесу, процесу відтворення взагалі. Тому всі учасники ринку мають пряму зацікавленість у тому, щоб ринок був правильно організований і жорстко контролювався насамперед найголовнішим його учасником-державою. Фондовий ринок, як і вся економіка в цілому, не застрахований від спадів та інших потрясінь, що іноді викликають параліч усієї економічної діяльності. Ринок цінних паперів завжди був і буде індикатором фінансово-економічного здоров'я держави: різке падіння біржових курсів є грізною ознакою загальної фінансової катастрофи в країні, всяке ж поживлення економіки негайно позначається на обсягах фінансових операцій [1].

Світова фінансова криза зробила свій внесок на фондових ринках практично всіх країн, крім цього ми маємо свої проблеми, такі, як фінансова неграмотність населення країни, низька ліквідність, присутність тонкої торгівлі. Основною проблемою, що впливає на ліквідність ринку цінних паперів, є відсутність у достатній кількості цікавих акцій прибуткових

компаній. Як наслідок, ринок присвячений фінансовим схемам професійних учасників, які нерідко володіють інсайдерською інформацією. На такому ринку приватній особі з невеликою сумою грошей діяти вкрай важко та ризиковано. Звідси й висновок, що треба зробити те щоб вільні гроші інвесторів розвивали економіку. Також серйозним недоліком є знаходження понад 50 відсотків корпоративних облігацій у непрофесійних інвесторів.

У поточних стагнуючих економічних умов роль розвитку ринку цінних паперів важко переоцінити, особливо через те, що вітчизняний ринок цінних паперів нерозвинений. Це зумовлено багатьма причинами, на чолі яких недовіра населення до фінансових інститутів, зокрема інвестиційних фондів, що беруть своє коріння з криз дев'яностих років. Недовіра виявляється у тому, що фізичні особи не вдаються до послуг ринку цінних паперів, а віддають перевагу більш консервативним шляхам інвестування коштів, такі як банківські депозити та інвестиції в житлову нерухомість.

Основними перспективами розвитку ринку цінних паперів на нинішньому етапі є 3:

- підвищення рівня організованості та зусилля державного контролю;
- інтернаціоналізація та глобалізація ринку;
- взаємодія з іншими ринками капіталу;
- створення повної законодавчої та іншої нормативної бази функціонування ринку.

З розвитком часу та соціального прогресу, поява інвестиційних фондів на ринку цінних паперів стало неминучим. Перший у світі інвестиційний фонд цінних паперів – «Фонд зарубіжного та колоніального уряду» (The Foreign And Colonial Investment/Government Trust) з'явився у Великобританії в 1868. З метою розширення економічного будівництва колоній за кордоном, британський уряд схвалив створення закордонного інвестиційного фонду, що колективно забезпечується інвесторами, а професійні менеджери відповідають за управління та експлуатацію. З метою забезпечення безпеки

та доданої вартості коштів було доручено адвокатам підписувати текстові контракти, внаслідок чого з'явилася нова модель непрямих інвестицій типу трастового контракту. Це основа сучасних інвестиційних фондів. З настанням 20 століття інвестиційні фонди цінних паперів набули свого розвитку у Сполучених Штатах. У 1924 року створення "Массачусетського інвестиційного фонду" (Massachusetts Investment Trust) стало справжнім початком інвестиційного фонду на ринку цінних паперів у американському стилі. Це також перший у світі фонд відкритого типу.

З кінця 19-го століття і до наших днів інвестиційні фонди цінних паперів набувають нових форм і поступово збільшують свої масштаби. На міжнародному фондовому ринку потоки капіталу постійно переплітаються, наслідуючи загальну тенденцію глобалізації світової економіки інтернаціоналізації світогосподарських зв'язків. Інвестиційні фонди цінних паперів через частку фонду продажів об'єднали кошти багатьох інвесторів для формування незалежних активів, за управління та експлуатацію яких відповідає менеджер фонду. Він є способом колективного інвестування. Здебільшого інвестування здійснюється у акції, облігації тощо [4].

Для України інвестиційне фінансування грає значну роль, оскільки економіка країни потребує довгострокових інвестицій. Але існують підвищені банківські ризики, тому що всі ризики взаємопов'язані, пов'язані з інвестиційною діяльністю, з ризиками за розрахунковими та кредитними операціями банків, а сама діяльність банків багато в чому залежить від стану великих клієнтів. Тому необхідними заходами є законодавче вдосконалення законів, що стосуються ринку цінних паперів, оптимізація зовнішньої політики, оптимізація процесу навчання, а також формування позитивного іміджу вітчизняного ринку цінних паперів. Реалізація всіх вищезгаданих заходів має дати новий поштовх розвитку українського ринку цінних паперів та сприяти зростанню всієї економіки.

Таким чином, на сьогоднішній день ринок цінних паперів є одним з найважливіших напрямів розвитку економіки країни, тому правильно оцінювати його стан на даний момент, робити прогнози на майбутнє та вміти знаходити рішення для розвитку цього виду ринку є важливою проблемою для нас. Враховуючи масштаби економічних перетворень, які належить зробити в Україні у процесі структурної перебудови, необхідні колосальні фінансові кошти, які не може надати ні бюджетна система, ні внутрішні джерела фінансування, що існують на підприємствах. У цьому роль і значення фінансового ринку на розвиток економіки важко переоцінити.

ВИСНОВОК

Отже, у першому розділі ми вивчали теоретичну та складову частину інвестиційних фондів та ринків цінних паперів. При аналізі цінних паперів було виявлено, що ринок цінних паперів — це складна система відносин щодо мобілізації і перерозподілу вільних коштів для потреб розвитку виробництва. Основна мета ринку цінних паперів – залучення інвестицій в економіку. РЦП виконує ряд функцій – як загальноринкових, так і специфічних. Загалом виділяють такі загальноринкові функції, як комерційна (одержання прибутку від проведення операцій із ЦП), ціноутворююча (забезпечення процесу визначення цін конкретних інструментів), регулююча (РЦП розробляє правила торгівлі та контролює виконання їх учасниками ринку), інформаційна (забезпечення доступу до інформації про стан ринку та угоди, що укладаються на ньому). Виділяють також дві функції РЦП, які можна віднести до групи специфічних: перерозподіл капіталу, страхування фінансових та цінних ризиків. Специфічною є також облікова функція – реєстрація учасників ринку, облік усіх ЦП, фіксація фондових операцій. Крім того в роботі було виявлено, що інвестиційні фонди є важливою частиною інвестиційного ринку, оскільки він спрощує роботу для нових підприємств, що прагнуть до менш ризикових інвестицій.

Інвестиційна політика — це цілий комплекс цілеспрямованих заходів, спрямованих на покращення діяльності суб'єктів господарювання, нормалізацію економічних процесів у країні, стабільне зростання економіки та регулювання соціальних питань. Головною метою інвестиційної політики є створення таких умов, за яких можливе значне посилення інвестиційного потенціалу як компанії чи організації, так і держави загалом. Вона орієнтується на:

- визначення оптимального обсягу інвестицій у кожний період часу;
- підвищення ефективності використання інвестиційних коштів;

- вибір пріоритетних заходів розвитку інвестиційного середовища.

Інвестиційна політика держави різних країн улаштована зовсім по-різному. В одних країнах найбільший наголос роблять на розвиток національних компаній і залучення внутрішніх інвестицій за рахунок національних інвесторів, інші країни навпаки пріоритетом ставлять собі роботу з іноземними інвесторами. Підхід може бути різним, як пріоритети. Вітчизняна економіка вже тривалий час перебуває у стані необхідності припливу іноземних інвестицій. Це пов'язано із низьким рівнем розвитку деяких видів виробництва, підприємств тощо. До того ж, уряд не надає велику підтримку економіці шляхом виділення коштів з державного бюджету країни.

Ефективність діяльності інвестиційних фондів залежить від успішного та грамотного керівництва ними з боку керуючих активами. Стимулювання їхньої роботи можливе лише через запровадження залежності рівня їх винагороди від ефективності управління коштами інвестиційних фондів. Реалізація подібного методу можлива шляхом внесення змін до законодавства, відповідно до якого система винагороди управляючих фондами залежатиме не від загальної кількості коштів фондів, а від ефективності управління коштами, тобто від їхньої прибутковості.

В другому розділі роботи було представлено порядок та правила здійснення фундаментального аналізу цінних паперів. Було виявлено, що загалом окрім фундаментально є ще й технічний аналіз, проте перший більш популярний. Загалом аналіз починається з розгляду країни і галузі в якій планується інвестувати. Тільки після аналізується компанії в акції якої будуть іти інвестиції. Було на практиці застосовано фундаментальний аналіз німецької поштової компанії. У висновку аналізу було прийнято рішення, що країна, галузь і сама компанія є позитивними для інвестування.

У третьому розділі роботи ми розглянули та проаналізували європейські інвестиційні фонди ф прийшли до висновку, що Люксембурзі

(4,70 трлн євро), Ірландії (3,08 трлн євро), Німеччині (2,39 трлн євро), Франції (1,97 трлн євро) і Великобританії (1,75 трлн євро) зосереджено 80% коштів ринку. На сьогоднішній день ринок цінних паперів є одним з найважливіших напрямів розвитку економіки країни, тому правильно оцінювати його стан на даний момент, робити прогнози на майбутнє та вміти знаходити рішення для розвитку цього виду ринку є важливою проблемою для нас.

Таким чином, інвестиційні фонди виступають помічниками як для держави, так і для окремих інвесторів. Пріоритетними цілями для самих інвестиційних фондів є стимулювання підприємницької діяльності та приватних інвестицій, залучення інвестиційних ресурсів, у тому числі шляхом іноземних інвестицій, створення заходів для розвитку венчурних інвестицій, забезпечення безперебійної роботи економіки країни. Крім того, для інвесторів гарантії та знижений ризик є пріоритетним, а тому, особливо для малих підприємств, інвестиційні фонди і є подушкою безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азаренкова Г., Шкодiна I. Основнi тенденцiї розвитку фондового ринку в посткризовий перiод. *Вiсник Нацiонального банку України*. 2018. № 2. С. 3–7.
2. Андреева В.В. Фондовий ринок України на сучасному етапi розвитку економiки В.В. Андреева // *Наука i вища освіта*. – 2016. – Т. 2. – С. 96–97.
3. Бороденко Т.М. Корпоративнi iнвестицiйнi фонди: прiоритети розвитку i пiдвищення ефективностi : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец 08.00.08 «Грошi, фiнанси i кредит» / Т.М. Бороденко. – К. : Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана, 2019. – 22 с.
4. Бурденко I.М. Передумови створення та використання iнновацiйних фiнансових iнструментiв на ринку похiдних фiнансових iнструментiв України. *Маркетинг i менеджмент iнновацiй*. 2017. № 3. С. 181–190.
5. Гончарова Н.В. Проблеми функцiонування ринку цiнних паперiв України / Н.В. Гончарова // *Формування ринкових вiдносин в Україні*. – 2018. – № 5(84). – С. 15–18.
6. Калач Г.М. Цифрова трансформацiя фондового ринку. *Науковий вiсник Ужгородського унiверситету*. 2018. Вип. 2(52). С. 171–177.
7. Кутузова М. Проблеми формування та регулювання фондового ринку України / М. Кутузова // *Науковий вiсник Чернiвецького нацiонального унiверситету ім. Ю. Федьковича. Серiя «Економiка»*. – 2016. – Вип. 750. – С. 107–111.
8. Малишенко К. А. Сучасний стан ринку цiнних паперiв: проблеми та перспективи / К. А. Малишенко // *Ефективна економiка*. - 2019. - № 7.
9. Мацук З.А. Фiнансовi послуги на ринку цiнних паперiв України: теорiя та практика : монографiя. Київ : КНЕУ. 2018. 367 с.

10. Опарін В., Федосов В., Львовчкін С. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та її взаємозв'язок із ринком фінансових послуг: монографія; за заг. ред. В. Опаріна, В. Федосова. Київ: КНЕУ, 2016, 347 с.

11. Про державне регулювання ринку цінних паперів: Закон України від 30.10.1996 № 2418-VIII. URL: <http://www.zakon1rada.gov.ua> (дата звернення: 21.04.2022).

12. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/ed20060223> (дата звернення 21.04.2022).

13. Рекуненко І. Періодизація розвитку фондового ринку України/ І. Рекуненко// Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2016 – № 1. URL: http://ekon_2015_1_5.pdf

14. Фондові біржі. Офіційний сайт НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/stock-exchanges/>

15. Фурдичко Л. Є. Інститути спільного інвестування: міжнародний досвід, специфіка та розвиток / Л.Є. Фурдичко // Регіональна економіка. – 2019. – № 1. – С. 81–88.

16. Шевченко О.М., Ніколенко С.С. Формування ринку цінних паперів в умовах ринкової трансформації: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2018, 159 с.

17. Шевченко О.М., Шевченко О.О. Сучасні тенденції функціонування ринку деривативів в Україні. Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 16. С. 9–15.

18. Шмуратко Я.А. Перспективи розвитку вітчизняного ринку похідних фінансових інструментів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. № 18. С. 140–144.

19. Штольте П., Інвестиційні фонди, М., Inter-Expert - Фінстатінформ, 1996, 170с.

20. Ящук В. Становлення та перспективи розвитку фондового ринку України [Текст] / В.Ящук. – Вісник Київського національного торговельно - економічного університету. – 2011. – No 6 (80). – С. 46 - 55.

21. EU actions have not yet created a true single market benefiting investors. Special report. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR22_04/SR_SM-for-Invest-Funds_EN.pdf

22. B.Grahan, The Intelligent Investor. Preface and Appendix by Warren E. Buffet. 1973 URL: https://riosmauricio.com/wp-content/uploads/2019/04/The_Intelligent_Investor.pdf

23. Investing.com URL: <https://ru.investing.com>